Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19 — 7.

Nr. Wilno, dnia 11 września 1933 r. 922.

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"P e h d e j a B r i h d i" o s t o s u n k a c h p o l s k o - l i t e w s k i c h ."Pehdeja Brihdi" Nr.203 /IX.1933/.Streszczenie:

W związku z zaborczemi planami hitlerowców, skierowanemi na Wschód, a także dokonującem się polsko-sowieckiem zbliżeniem, w litewskiej polityce zagranicznej także poczynają się zwolna zaznaczać nowe prądy. Delegaci Litwy zasiadają już obok Polaków na różnych konferencjach międzynarodowych, a także zdarzają się osobiste spotkania pomiędzy przedstawicielami Kowna i Wilna. Niedawno Polacy udzielili zezwolenia na przybycie do Wilna na pogrzeb księdza Kraujalisa delegacji wybitnych przedstawicieli społeczeństwa litewskiego.

Obecnie donoszą, iż w naradach ~~ch~~ odbytych postanowiono zezwolić przedstawicielowi prasy polskiej na zamieszkanie w Kownie. Litwa również wysyła przedstawiciela swej prasy do Wilna. Zbliżenie prasowe jest sprawą niezmiernie doniosłą i niechybnie wywrze wpływ na opinję społeczną i ugrupowania polityczne.

Litewsko-niemieckie rokowania handlowe posuwają się bardzo słabo, a Litwini poczęli już stosować represje przeciwko hitlerowcom w Kraju Kłajpedzkim,mianowicie wysiedlono kilku duchownych niemieckich i sporą ilość działaczy hitlerowskich. Krążą pogłoski, iż, o ile dojdzie do porozumienia, w takim razie Polacy gotowi są udzielić Litwie znacznych rekompensacyj. Mianowicie Litwa otrzymałaby pewne terytorja w okręgach trockim, suwalskim i sejneńskim. Pozatem mniejszość litewska w Wilnie otrzymałaby autonomję kulturalną, co ochroniłoby ją przed wynaradawianiem się. W sprawie przynależności Wilna Polacy są nieustępliwi /nieustępliwy jest nawet"przyjaciel" Litwy Piłsudski/. Polacy wskazują, iż w r.1920 za zgodą Polski Litwa, jako rekompensatę za Wilno otrzymała Kraj Kłajpedzki, który pod względem geograficznym i gospodarczym jest znacznie więcej wartościowy, niż Wilno. Pod względem etnograficznym i historycznym Litwa nie mogła pretendować do Kłajpedy, gdyż na takich samych prawach Kłajpeda mogła być oddana, zarówno Polsce, jak i Łotwie. Niemcy proponowały nawet Polsce Kłajpedę wzamian za Korytarz Gdański. Najważniejszym jednak względem, skłaniającym Litwę do zmiany kursu polityki zagranicznej jest zbliżenie Rosji do wrogów hitlerowskich Niemiec, niewykluczające nawet historycznego aljansu rosyjsko-francuskiego. Obecnie nie posiadają już żadnej wartości puste obietnice Niemiec o oddaniu Litwie Wilna. Bo przecie łatwo jest obiecywać to, czego się nie posiada i co nic nie kosztuje. W związku z tem mogą zaistnieć poważne możliwości zrealizowania związku państw bałtyckich, który wchodzi w zakres planów wielkich sprzymierzeńców Łotwy.

W związku z politycznemi zmianami w Europie Litwa mogłaby się spodziewać nowych rekompensacyj w kierunku Prus Wschodnich, gdzie w Tylży i innych okolicach cierpią Litwini pod jarzmem niemieckiem. -

K r o n i k a .

S o w i e c k i e p r z e d s t a w i c i e l s t w o h a n d l o w e w K ł a j p e d z i e .Prasa kowieńska /z 7.IX.1933/:W roku bież.Sowiety zaczęły przesyłać zagranicę większe partje swych towarów tranzytem przez Kraj Kłajpedzki. W związku z tem postanowiły obecnie władze sowieckie założyć w Kłajpedzie oddział sowieckiego przedstawicielstwa handlowego.-

D o k o ł a e k s p o r t u m a s ł a l i t e w s k i e g o d o B e l g j i .Prasa kowieńska /z 7.IX.1933/:Władze belgijskie zawiesiły import masła litewskiego. Zakaz wwozu masła litewskiego został spowodowany względami natury formalnej.

P r o j e k t n o w e g o l o t u l i t e w s k i e g o p r z e z A t l a n t y k ."Lietuvos Aidas" Nr.202 /IX.1933/zamieszcza fotografję zamieszkującego w Chicago Litwina D.Tomaszajtisa, który na swym dwupłatowcu zamierza w przyszłym roku przylecieć do Kowna.-

M i s j a r e f e r e n t a K a s a k a j t i s a .Prasa kowieńska /z 7.IX.1933/:Podróż referenta dla spraw emigracyjnych przy M-stwie Spraw Wewn. p.Kasakajtisa do Palestyny i Syrji związana jest ze specjalną misją zbadania wielkości kapitałów,jakie Żydzi litewscy włożyli w plantacje pomarańcz i tamtejsze przedsiębiorstwa przemysłowe.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Rewizje w powiatowych komitetach zw. narodowców. "Lietuvos Aidas" Nr.202 /IX.1933/: W pierwszych dniach września r.b. generalny sekretarz litewskiego związku narodowców odbył inspekcję rakiskiego, jeziorowskiego, uciańskiego i wiłkomierskiego komitetów związku narodowców. W wyniku inspekcji stwierdzono, iż działalność oddziałów związku narodowców na terenie powiatów rakiskiego i uciańskiego jest słaba. Brak tam ideowych przywódców. Działalność natomiast oddziałów związku narodowców na terenie powiatów jeziorowskiego i wiłkomierskiego jest wcale zadawalniająca.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"Vilniaus Rytojus" o sprawach szkolnych. "Vilniaus Rytojus" Nr.71 z 9.IX.1933 r. Art.p.t."Poważne zagadnienie". Streszczenie:

Nowa ustawa szkolna w Polsce znosi dwie pierwsze klasy w gimnazjach. Kurs dwóch pierwszych klas mają uczniowie przechodzić w szkołach powszechnych. Z drugiej strony szkoły powszechne mają być zreorganizowane w ten sposób, iż w większości wypadków zachowają tylko cztery oddziały, po ukończeniu których dziatwa nie będzie mogła wstąpić do pierwszej klasy gimnazjów. Dotyczy to specjalnie szkół prowincjonalnych. A więc w wyniku tej reformy dziatwie wiejskiej uniemożliwi się dostęp do gimnazjów, co specjalnie dotkliwie odczują Litwini kraju wileńskiego. Wieś dostarcza njzdrowszego pod wszelkiemi względami elementu i jemu właśnie zostanie odjęta możność oświaty. W podobnej sytuacji znalazła się również wieś polska, w związku z czem prasa polska poszukuje obecnie dróg wyjścia z tej sytuacji. Społeczeństwo litewskie jest zaniepokojone. Wiosną r.b. M-stwo Oćwiaty wydało rozporządzenie, na mocy którego właścicielom gimnazjów prywatnych pozwolono tworzenie przy tych gimnazjach 6-ciooddziałowych szkół powszechnych. Rozporządzenie to zawiera także nakaz dla władz, by nie utrudniały one zakładania wymienionych szkół powszechnych. Niemal wszystkie gimnazja skorzystały z tego rozporządzenia i otworzyły szkoły powszechne i tylko gimnazja litewskie dotąd milczą w tej sprawie. Poinformowawszy się w t-stwie "Rytas" w tej sprawie okazuje się, że towarzystwo to uczyniło wszystko, by szkoły takie powołać do życia i oczekuje obecnie przychylnej odpowiedzi od Kuratorjum wileńskiego. Jeszcze latem r.b. przedstawiciele t-stwa "Rytas" złożyli w tej sprawie podania i konferowali z Kuratorjum. Wówczas zdawało się, iż Kuratorjum ustosunkuje się przychylnie. O ile "Rytas" nie pośpieszył z ogłoszeniem tej wiadomości, to dlatego, iż zasadniczo Litwini nie lubią się przechwalać, o ile nie posiadają czegoś namacalnego, pozatem zaś nauczeni przez życie nie wierzą czczym obietnicom.Lecz oto już prawie od miesiąca w gimnazjach prowadzone są wykłady, a szkół tych jeszcze niema. "I oto dowiadujemy się od rodziców - pisze "Vil.Ryt.", iż na utworzenie szkoły powszechnej przy gimnazjum litewskiem w Wilnie nie będzie udzielone zezwolenie, gdyż nie chce tego p-Kurator wileński. Dziś musimy się zadowolnić jedynie pogłoskami w tej sprawie. Według tych pogłosek Kurator dla tego nie chce zezwolić na otwarcie tej szkoły, iż jakoby jest ona nam niepotrzebna, że może ona wyprzeć założoną w Wilnie rządową szkołę powszechną dla dziatwy litewskiej i że wogóle towarzystwu "Rytas" p.Kurator nie może zaufać.

Podkreślamy, iż są to tylko pogłoski lecz mając na względzie sprostowanie Kuratorjum Wileńskiego w sprawie artykułu, jaki się ukazał na łamach "Vil.Ryt." Nr.52, pogłoski te mogą się stać rzeczywistością i dlatego skłaniają do poważnego zaniepokojenia się. Musimy podkreślić, iż niema takiej ustawy, którаby pozwoliła przedstawicielom władz oświatowych rozstrzygać czy szkoła prywatna jest potrzebna temu społeczeństwu, które chce ją utworzyć. Towarzystwa nasze,a zwłaszcza "Rytas" nigdy nie ustosunkowywały się przeciwko takiej szkole rządowej, w której dostatecznie szanowane są litewskie uczucia narodowe. To zaś,że "Rytasowi" nie może zaufać ten czy inny urzędnik nie dowodzi jeszcze, że towarzystwo to nie może otrzymać koncesji na otwarcie szkoły niezbędnej dla litewskiego społeczeństwa wileńskiego".-